

El llenguatge

Dependent ^{24/1/1981} i depenent

Un cert nombre de verbs catalans conserven encara l'antic participi present, el qual, en molts casos —en tots els verbs del primer i part del segon—, es confon amb el gerundi perquè tenen la mateixa forma i, d'altra banda, no sempre és possible d'establir un límit ben precís entre l'ús de cada un d'aquests dos temps verbals. Malgrat la identitat de forma, però, no costa gaire de veure que en la frase *Vindrà la setmana entrant* la forma *entrant* és un participi present, que actua com a adjectiu postverbal, i que en *Me n'he adonat entrant per la porta del darrera* és un gerundi, que indica coincidència amb l'acció del verb de què depèn. Cal notar que la identitat de forma entre el participi present i el gerundi només s'observa en el singular; dit altrament, que el participi present observa la concordança de nombre amb el nom de què depèn i el gerundi és invariable. Unes noies dominants i Va acabar el partit dominant els contraris.

Encara que, tal com hem dit, no sempre es pot fixar un límit ben determinat entre l'ús d'un participi present i un gerundi, cal no recórrer a l'un en lloc de l'altre en aquells casos en què aquest ús és clar i, a més, presenten formes divergents. Un exemple molt conegut és el del grup nominal *aigua bullent*, en lloc del qual es diu, a vegades, *aigua bullint*. S'usa també algunes vegades el gerundi depenent en lloc del participi present dependent en una frase com és ara «Servei dependent d'una institució pública». Sens dubte hi deu influir el fet que usem avui habitualment *dependent* com un substantiu, que fa en el femení *dependenta*. Però que aquesta forma s'hagi substantivat no vol dir que no conservi el seu anterior valor adjectival. Caldria dir, per tant, *Servei dependent d'una institució pública*, és a dir, *Servei que depèn*. (el participi present equival a una oració de realliu). I, en la forma del plural, obtindriem *Serveis dependents d'una institució pública*.

L'ús del gerundi necessita el suport d'un verb. Això vol dir que no pot formar part de frases nominals que formen, per exemple, una enumeració o relació. L'ús del gerundi en frases com *El president saludant els congressistes*, *Pescadors repassant les xarxes*, *Mussol enduent-se un ratolí* només són possibles com a peus de fotografia o d'illustració. Venen a ésser el complement d'oracions sobreenteses com *La fotografia mostra... Vet aquí...*

Albert Jané